

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 127/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť D. Š., B., zastúpenej advokátkou JUDr. L. D., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 4/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. Š. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2009 doručená sťažnosť D. Š., B. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 4/2007.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou konania na strane navrhovateľky vo veci určenia vyživovacej povinnosti voči manželke, a to na základe návrhu podaného na Okresnom súde Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) 16. augusta 2006. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 200/2006 z 15. novembra 2006 rozhodol tak, že odporcu zaviazal na vyživovaciu povinnosť voči sťažovateľke v sume 3000 Sk a vo zvyšku návrh zamietol. Proti prvostupňovému rozhodnutiu sa odvolala sťažovateľka (27. decembra 2006) aj odporca. Krajský súd rozhodol o podanom odvolaní rozsudkom sp. zn. 8 Co 4/2007 z 21. októbra 2008, ktorým napadnutý prvostupňový rozsudok v časti, v ktorej bol návrh zamietnutý, potvrdil a vo vyhovujúcej časti prvostupňového rozsudku tento zmenil tak, že návrh sťažovateľky zamietol.

Sťažovateľka sa v podanej sťažnosti zároveň zmienila o tom, že postup krajského súdu v predmetnom konaní sp. zn. 8 Co 4/2007 napadla sťažnosťou na ústavnom súde vo veci porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a v konaní pred ústavným súdom bola úspešná, pretože ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 205/08 zo 7. novembra 2008 jej sťažnosti vyhovel.

Sťažovateľka sa domnieva, že krajský súd v odvolacom konaní bol voči nej zaujatý práve z dôvodu iniciovania konania pred ústavným súdom, v ktorom bola úspešná.

Sťažovateľka v sťažnosti pomerne podrobnou argumentáciou popisuje a zároveň vyvracia skutkové a právne závery krajského súdu, ku ktorým tento dospel v namietanom konaní.

Podľa vyjadrenia sťažovateľky z rozsudku krajského súdu nie je zrejmé, z akého dôvodu sa odvolací súd zaoberal „vecami dávnominulými (dedičstvo po otcovi navrhovateľky – rok 1999 v čistej hodnote 936 523,91 Sk, pričom aktíva BSM tvoria sumu 1 574 555,90 Sk), ktoré podľa nej s prerokúvanou vecou vôbec nesúvisia, a pokiaľ sa už týmito skutočnosťami zaoberal, prečo ich nepreskúmal dôsledne. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla,

- že v byte zakúpenom z oddelených zdrojov navrhovateľky býva odporca bez jej súhlasu a sťažovateľka nemá do neho prístup i napriek tomu, že o poskytnutie kľúčov k bytu odporcu niekoľkokrát žiadala, čo by jej umožňovalo prenájmom bytu zlepšiť si svoju finančnú situáciu,

- že obidve motorové vozidlá zakúpené rovnako z oddelených zdrojov sťažovateľky sú evidované na odporcu, ktorý ich aj užíva,

- že odporca od svadby do roku 2006 býval v rodičovskom byte sťažovateľky spolu s jej rodičmi, a teda sa podieľal na životnej úrovni celej rodiny, nielen na životnej úrovni sťažovateľky,

- že z dedičstva sa uhradili zahraničné dovolenky a pod.,

- že odporca sám neskôr rozhodoval o nakladaní s peňažnými prostriedkami, ktoré mu vôbec nepatrili, pretože za celú dobu manželstva spoločne nič nenašetrili a odporca do manželstva nevniesol žiaden majetok.

Podľa sťažovateľky, pokiaľ by bol krajský súd dôsledný pri preskúmaní prvostupňového rozsudku, nemohol by dospieť k záveru, že sťažovateľka bez zjavného právneho dôvodu previedla v prospech svojej matky v roku 2006 sumu 270 000 Sk. Odvolací súd neakceptoval tvrdenie, že išlo o peňažné prostriedky matky navrhovateľky.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že na účely zistenia vlastníka sumy 270 000 Sk odvolací súd nevykonával ďalšie dokazovanie oproti dokazovaniu vykonanému prvostupňovým súdom, hoci ho podľa ustanovenia § 212 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) mal vykonať, a opätovne nepripustil výsluch svedka – matky sťažovateľky na objasnenie majetkových pomerov v rodine, pretože z osvedčenia o dedičstve sp. zn. D 395/99, Dnot 148/99 zo 16. decembra 1999 vyplýva, že aj matka sťažovateľky zdedila sumu 421 241 Sk. Napriek týmto okolnostiam odvolací súd dospel k záveru, že sťažovateľka sa vzdala bez dôležitého dôvodu majetkového prospechu, ktorým mohla ešte viac zvyšovať svoju životnú úroveň, a to aj nad životnú úroveň odporcu. Sťažovateľka v odvolacom konaní opakovane predložila návrhy na doplnenie dokazovania: výsluch matky sťažovateľky, ako aj návrh na predloženie kompletnej zmluvy o poskytnutí splátkového úveru, keďže odporca do súdneho spisu nepriložil aj jej prílohy.

Odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a následne aj k nesprávnym právnym záverom, preto mal podľa názoru sťažovateľky v zmysle § 213 ods. 3 OSP sám opakovať dokazovanie v potrebnom rozsahu. Rovnako podľa § 215 ods. 4 OSP môže odvolací súd doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých účastníkmi konania, ak ich nevykonal prvostupňový súd, hoci mu ich účastník navrhol. Odvolací súd však dokazovanie v tomto smere nevykonal. Konštatovanie odvolacieho súdu, že životnú úroveň sťažovateľky zvyšovalo aj nadobudnuté dedičstvo po jej otcovi, a to nielen pokiaľ išlo o podiel $\frac{1}{2}$ na nehnuteľnosti, je podľa sťažovateľky po uplynutí šiestich rokov nepodloženým tvrdením, pretože odvolací súd na tomto mieste nevysvetlil, akým spôsobom spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti zvyšuje životnú úroveň.

Sťažovateľka je toho názoru, že krajský súd nenaplnil metodiku zisťovania, pretože pri určovaní výšky vyživovacej povinnosti medzi manželmi je povinnosťou súdu zisťovať aj to, či a z akého dôvodu niektorý z manželov neplní svoju vyživovaciu povinnosť, aké sú ich osobné, rodinné a majetkové pomery a aké sú odôvodnené potreby oprávneného a zároveň schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného.

Jedným z ďalších predložených argumentov sťažovateľky je vyjadrenie, že odvolací súd priznal odporcovi náhradu trov konania aj za úkony – rokovania s klientom, ktoré bežne ani prvostupňové, ani odvolacie súdy vo všeobecnosti účastníkom konania vôbec nepriznávajú. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na ustanovenie § 142 a nasl. OSP, najmä na ustanovenie § 150 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Sťažovateľka vzhľadom na existenciu tohto ustanovenia, ako aj z pohľadu podstaty a výšky uplatňovaného nároku má pochybnosti o nezaujatosti odvolacieho súdu a záväzok uhradiť trovy konania v sume 36 995 Sk berie ako neprimeranú tvrdosť zákona.

V závere sťažnosti sťažovateľka uvádza okolnosti, ktoré v odvolacom konaní neboli podľa nej zohľadnené, predovšetkým ide o starostlivosť o dve deti, voči ktorým má

prednostnú vyživovaciu povinnosť, ďalej o jej čistý mesačný príjem nižší v porovnaní s príjmom odporcu o sumu 10 000 Sk, potom o sumu 17 517 Sk, ktorú má sťažovateľka k dispozícii pre účely pokrytia životných nákladov jej a dvoch dcér a takisto o skutočnosť, že sťažovateľka nemôže nakladať so svojím vlastníctvom, pretože jej to odporca znemožňuje.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal vo veci tento nález:

„Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom po spis. zn. 8Co 4/2007 porušil právo D. Š., zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a to právo na prejednanie veci neustranným súdom.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave spis. zn. 8Co 4/2007-160 zo dňa 21.10.2008 sa zrušuje.

Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod spis. zn. 8Co 4/2007 sa prikazuje opätovne konať v inom senáte bez zbytočných prietahov a o veci opätovne rozhodnúť.

D. Š. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 245,70 €, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. L. D. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a neustrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie o porušení práva na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 8 Co 4/2007, k porušeniu ktorého došlo podľa názoru sťažovateľky z dôvodu zaujatosti voči jej osobe, pretože sťažnosťou podanou ústavnému súdu napadla porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vo vzťahu k predmetnému konaniu a v konaní pred ústavným súdom bola úspešná (nález ústavného súdu IV. ÚS 250/08 zo 7. novembra 2008).

Právomoc ústavného súdu vyplývajúca z čl. 127 ods. 1 ústavy je vo vzťahu k všeobecným súdom limitovaná princípom subsidiarity, podľa ktorého poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 12 ods. 1 OSP ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 14), musí byť vec prikázaná inému súdu toho istého stupňa.

Podľa § 12 ods. 3 OSP o prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu a súdu, ktorému sa vec má prikázať.

Podľa § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Podľa § 15a ods. 2 OSP účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčení ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený.

Podľa § 16 ods. 1 OSP súd predloží vec nadriadenému súdu s vyjadrením sudcu na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania. O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do desiatich dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte.

Kľúčovými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku vytvárajúcimi garancie dodržania ústavou zaručeného práva na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sú jeho ustanovenia upravujúce inštitút námietky zaujatosti.

Sťažovateľka majúca pochybnosti o nezaujatosti konajúceho súdu disponovala teda možnosťou uplatniť námietku zaujatosti priznanú jej ustanoveniami § 15a OSP.

Právomoc všeobecného súdu (nadriadeného súdu - § 16 ods. 1 OSP) preskúmať vec a rozhodnúť o uplatnenej námietke zaujatosti smerujúcej voči zákonnému sudcovi, resp. členom senátu, prípadne voči všetkým sudcom príslušného súdu vylučuje zároveň právomoc ústavného súdu v uvedenej veci. Z petitu sťažnosti, v ktorom sťažovateľka navrhuje „*prikázať opätovne konať v inom senáte*“, vyplýva, že jej pochybnosť o nezaujatosti smerovala voči členom príslušného senátu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok

V Košiciach 28. apríla 2009